

15.4.18 KOTITALOUS

”Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.” (OPS 2016, 507–508.)

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

”Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestäväan tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosittelun, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.” (OPS 2014, 439.)

KOTITALOUS 7.Ik

Kotitalouden tavoitteet, tavoitetarkennukset, sisältötarkennukset paikallisine painotuksineen ja laaja-alainen osaaminen

Tavoitteiden rakenne: **opettajan toiminta** + **oppilaan toiminta** + **asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Opetuksen tavoitteet	Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen	
Käytännön toimintataidot	T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1-S3 <ul style="list-style-type: none"> - Suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan erilaisia aterioidia ja ruokailutilanteita sekä tekstiilienhoito- ja siivoustehtäviä. - Harjoitellaan vastuullista päätöksentekoa ja kaupassa asioimista. - Harjoitellaan tavoitteiden asettamista. - Harjaannutetaan arviointitaitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aterioiden ja erilaisten ruokailutilanteiden suunnittelu, toteutus ja arviointi - Tekstiilienhoito- ja siivoustehtävät - Käytännön kotitehtävät - Työskentelyprosessin kokonaisuus 	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen toiminta - Tavoitteiden asettaminen, työn suunnittelu, työskentelyprosessin ja työn etenemisen monipuolinen arviointi - Omien oppimis- ja opiskelustrategioiden tunnistaminen - Suunnittelun ja organisoinnin merkitys - Ajankäyttö
	T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja esteetiikan huomioimiseen	S1, S2 <ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään ruoanvalmistus- ja leivontataitoja. - Harjaannutetaan vaatehuollon ja puhtaanapidon taitoja. - Tutustutaan kattauksen perussääntöihin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mittaaminen - Erilaiset ruoanvalmistusmenetelmät - Leivonta- ja ruoanvalmistustaidot - Kattaminen - Astioiden pesu käsin ja koneella - Puhtaanapito - Erilaisten pintamateriaalien huoltaminen ja hoitaminen - Erilaisten tekstiilien puhdistaminen ja pyykin jälkikäsittely 	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset mahdollisuudet käsillä tekemiseen - Luovuus - Esteettisyys - Hyvät tavat Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) <ul style="list-style-type: none"> - Oman elämän ja arjen kannalta tärkeiden kotitaloustaitojen harjoittelu
	T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hy-	S1-S3 <ul style="list-style-type: none"> - Huomioidaan taloudellisuus, terveellisyys, turvallisuus, 	<ul style="list-style-type: none"> - Laitteiden energiatehokas käyttö - Taloudellisuus 	Ihmisestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullisuus

<p>vinvointia edistävasti ja kestävä- vän kulutuksen mukaisesti ma- teriaaleja, työvälineitä, sekä tieto- ja viestintäteknologiaa</p>	<p>ympäristötietoisuus ja eetti- syys ruokaosaamisessa, asu- mistaidoissa sekä kuluttaja- asioissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan tunnistamaan ruoanvalmistuksessa ja lei- vonnassa tarvittavia työväli- neitä sekä kodinkoneita. - Tutustutaan erilaisiin kodin pintamateriaaleihin ja nii- den hoitamiseen. - Tutustutaan median ja tek- nologian käyttöön kotitalou- dessa. - Harjoitellaan vastuullista päätöksentekoa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kohtuusajattelu - Hintavertailut - Ergonomia - Turvallisuus - Hygienia - Jätteiden lajittelu, hävikin vä- hentäminen - Ympäristötietoisuus - Pakkausmerkinnät - Materiaali- ja työvälinevalin- nat - Erilaiset ruoanvalmistusme- netelmät - Pesu- ja puhdistusainevalin- nat - Tvt:n hyödyntäminen - Terveellinen ruoka - Eettiset valinnat 	<ul style="list-style-type: none"> - Omaa ja yhteistä hyvinvointia edistävien ja haittaa- vien tekijöiden tunnistaminen - Terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät toimintatavat - Vaaratilanteiden ennaltaehkäisy, turvavarusteet - Ergonomia - Kestävän elämäntavan mukaiset valinnat <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hintavertailut, ostotarjoukset - Tuoteselosteet, hoito-ohjeet - Kuvanlukutaito <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppimistehtävät - Erilaiset laitteet ja kodinkoneet - Terveelliset ja ergonomiset työtavat - Tvt ja kestävä kehitys - Monipuolinen tiedon hankinta ja tietolähteiden käyttö - Lähdekriittisyys <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuu- den rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen toiminta - Omien valintojen ja tekojen merkitys - Kestävä elämäntapa
<p>T4 ohjata oppilasta suunnittele- maan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien ai- kana</p>	<p>S1, S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan työn suunni- telmallista ja limittäistä ete- nemistä. - Harjoitellaan toimimaan an- nettujen suullisten tai kirjal- listen ohjeiden mukaan. - Kunnioitetaan luokan käy- tänteitä ja järjestyssääntöjä. - Harjoitellaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aterioiden ja erilaisten ruo- kailutilanteiden suunnittelu - Ruoanvalmistus (kypsymis- ajat) - Suunnitelmallinen siivoustoi- minta - Periodiajattelu - Toiminnan vaihteellisuus - Vastuullinen toiminta - Tasapuolinen työnjako - Yhteistyö- ja vuorovaikutus- taidot - Hyvät tavat 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen ja suunnitelmallinen toiminta - Oppimis- ja opiskelustrategiat - Itseluottamus - Vaihtoehdot ja luovat ratkaisut <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullisuus - Sosiaaliset taidot - Hyvät tavat - Ajankäytön merkitys - Ennakointi ja turvallinen työskentely <p>Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prosessisuunnittelu

		<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään ymmärtämään yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen merkitys sekä oman että muiden hyvinvoinnin kannalta kuin myös työn etenemisen näkökulmasta. - Työskennellään turvallisesti. - Opitaan ajankäytön merkitys. 		<ul style="list-style-type: none"> - Hyvät tavat - Yhteistyötaidot - Kokeellinen ruoanvalmistus, ilmiöpohjaisuus - Aloitteellisuus, ennakointi, vaaratilanteiden välttäminen - Epäonnistumisista oppiminen - Työn loppuunsaattaminen - Yritteliäisyys
	<p>T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin</p>	<p>S1-S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään hygieenisiin, turvallisiin ja ergonomisiin työtapoihin. - Tiedostetaan käytettävissä olevat voimavarat (mm. aika, kustannukset ja energia). 	<ul style="list-style-type: none"> - Hygieenisuus ja turvallisuus (raaka-aineet, työvälaineet ja laitteet, toiminta) - Keittiön vaaranpaikat - Ruokaketju - Ruokaturvallisuus - Ergonomia - Voimavarat (esim. aika, energia, raha, tilat ja omat fyysiset ja psyykkiset resurssit) - Kustannustietoisuus - Kotitalouksien rahan käyttöön liittyvät tilanteet ja ongelmat 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullisuus - Hygieniä, turvallisuus, hyvinvoinnin edistäminen - Ennakointi ja vaaratilanteiden välttäminen (+ onnettomuustilanteissa toimiminen tarvittaessa) <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työtapa ja -välinevalinnat - Erilaisten kodinkoneiden käyttötaidot - Terveelliset ja ergonomiset työtavat <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen toiminta - Omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja lähiyhteisölle
<p>Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot</p>	<p>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa</p>	<p>S1-S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjaannutetaan vuorovaikutustaitoja. - Opitaan perustelevaan omia näkemyksiä. - Kerrataan ja syvennetään hyvien tapojen merkitystä. - Kehitetään aktiivisen kuuntelun taitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyö- ja neuvottelutaidot - Hyvät tavat - Tasapuolinen voimavarojen käyttö ja vastuunotto perheessä 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien ajatusten perustelut - Itsensä ja toisten kuuntelu, asioiden näkeminen toisten silmin - Vaihtoehtoiset, luovat ratkaisut - Ongelmanratkaisutilanteet <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaiset vuorovaikutustilanteet - Omien mielipiteiden rakentava ilmaiseminen - Toimiminen monenlaisissa vuorovaikutus- ja yhteistyötilanteissa - Empatia - Toisen arvostava kohtaaminen - Hyvien tapojen noudattaminen

				<p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asianmukainen käytös, yhteistyötaidot - Vuorovaikutustaitojen merkityksen ymmärtäminen - Myönteinen asenne <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamisen mahdollisuudet - Näkemysten rakentava ilmaiseminen - Erilaisten toimintatapojen oikeutusten pohtiminen eri näkökulmista - Neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaiseminen
<p>T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä</p>	<p>S1-S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan erilaisten kotitalouksien piirteisiin ja perherakenteisiin. - Hahmotetaan arjen rakentumista. - Tutustutaan kotitalouksien perinteisiin (esim. ruoka- ja tapakulttuuri, kodin juhlat). 	<ul style="list-style-type: none"> - Arki sujuvaksi -periaate - Arkirytmii - ”Säästeliäisyys, työnteko ja uutteruus” - Erilaiset perheet ja perheväiheet - Ruoka- ja tapakulttuuri - Juhlat (vuotuisjuhlat ja elämänpäivänjuhlat) - Ruokailutilanteet luokkahuoneen ulkopuolella (mahdolliset retket, kouluruokailu) - Eteläkarjalainen ruokaperinne (omien juurien vahvistaminen) - Ripaus kansainvälistä ruokakulttuuria - Erityis- ja elämäntaparuokavaliot lyhyesti 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kulttuuri-identiteetin muodostuminen (eteläkarjalaisuus) - Kulttuurien ja uskontojen vaikutus yhteiskunnassa (ruokavaliot, ruokakulttuurit tarvittaessa) - Hyvät tavat - Luovuus ja esteettisyys <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuu itsestä ja arjen sujumisesta - Tasapainoinen päivärytmi 	
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä</p>	<p>S1, S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjaannutetaan yksin työskentelyn ja ryhmässä toimimisen taitoja. - Harjaannutetaan tasapuolista töiden jakamista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset ja vaihtelevat työtehtävät erilaisin työryhmin (myös yksin) - Töiden tasapuolinen jakaminen (tehtävien kierto) - Yhteistyö- ja neuvottelutaidot 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuu itsestä, toisista ja arjen sujumisesta - Ajanhallinta <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Myönteinen asenne - Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot - Projektityöskentely 	

			<ul style="list-style-type: none"> - Vastuullisuus ja vastuutehtävät 	<p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kuulluksi ja arvostetuksi tuleminen - Osallisuus ja yhteistyö - Neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaiseminen
	<p>T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa</p>	<p>S1-S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerrataan ja syvennetään hyvien tapojen merkitystä. - Harjaannutetaan omaa käytöstä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvät tavat - Yhteistyötaidot - Käyttäytyminen - Kielenkäyttö - Joustaminen 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suvaitsevaisuus - Yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteet - Empatia - Muiden arvostaminen - Hyvien tapojen noudattaminen <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Myönteinen asenne - Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kuulluksi ja arvostetuksi tuleminen - Osallisuus - Yhteistyö - Neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaiseminen
Tiedonhallintataidot	<p>T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana</p>	<p>S1-S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opitaan käyttämään eri tietolähteitä kotitalouden sisältöalueisiin liittyvän tiedon etsimisessä. - Harjaannutetaan kriittisen tiedon hankinnan taitoja. - Osataan arvioida tiedon luotettavuutta. - Harjaannutaan käyttämään luotettavaa tietoa erilaisten kotitalouteen liittyvien valintojen perustana. - Opitaan tulkitsemaan ruoka- ja pakkausmerkintöjä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eri tietolähteet - Kriittinen lukutaito - Tiedon luotettavuus - Tiedon ajankohtaisuus - Tuotevertailut - Tuoteselosteet - Sopimukset kaupanteossa - Ostajan oikeudet - Kustannustietoisuus - Ostotarjousten vertailut - Vastuullinen päätöksenteko - Vertaisryhmän ja median vaikutus kulutustottumuksiin - Kauppavierailut - Ruoka-aineryhmät - Elintarvikkeet - Ravintoaineet 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon monipuolinen hakeminen - Asian kriittinen tarkastelu eri näkökulmista <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laaja tekstien kirjo - Kriittinen ja analyttinen lukutaito - Erilaiset tekstilajit - Kuluttaja- ja talousosaamisen monipuolinen kehittäminen

	<ul style="list-style-type: none"> - Tunnetaan ruoka-aineryhmittä ominaisuuksineen. - Osataan nimetä ravintoaineryhmittä ominaisuuksineen. - Syvennetään elintarviketuntemusta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ravitsemussuositukset 	
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1-S3 <ul style="list-style-type: none"> - Opitaan tulkitsemaan ruoka- ja leivontaohjeita, toimintaohjeita sekä keskeisiä kotitaloudessa käytettäviä merkkejä ja symboleja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ruokaohjeet - Leivontaohjeet - Ympäristömerkit - Kierrätysmerkit - Astioiden hoito- ja käyttöohjemerkit - Tekstiilien hoito-ohjemerkit - Uunin, liedon, astianpesukoneen, pyykinpesukoneen sekä tarvittaessa muidenkin kodin pienkoneiden käyttöohjeet 	Monilukutaito (L4) <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten symbolijärjestelmien tulkinta - Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien monipuolinen hyödyntäminen sekä kriittinen tulkinta ja arviointi - Eri medioiden hyödyntäminen
T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1-S3 <ul style="list-style-type: none"> - Harjaannutetaan luovuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. - Opitaan käyttämään täsmällisiä ja tarkoituksenmukaisia kotitalouden käsitteitä. - Harjoitellaan käyttämään kotitalouden tietoja ja taitoja erilaisissa kotitalouden oppimisympäristöissä. - Tutustutaan kotitalouden palveluihin ja pohditaan niiden merkitystä arjessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ruoka- ja leivontaohjeiden muuntaminen - Ainesosien korvaaminen - Kattaminen - Kotitalouden keskeiset käsitteet - Erilaiset kotitalouden palvelut (Etelä-Karjala) - Kotitalouden laaja-alaisuus (integroituminen useisiin oppiaineisiin) 	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) <ul style="list-style-type: none"> - Vaihtoehtojen ja luovien ratkaisujen löytäminen - Oppilaiden omien ideoiden tukeminen - Erilaisten ongelmanratkaisutilanteiden luominen - Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelussa
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1-S3 <ul style="list-style-type: none"> - Opitaan soveltamaan mittauksen ja laskemisen periaatteita kotitaloudessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mittaaminen - Ohjeen pienentäminen ja suurentaminen - Ympäristöä säästävän, taloudellisen arjen tiedonhallintataidot 	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) <ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus havaintojen tekemiseen - Eettisen ajattelun kehittäminen Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) <ul style="list-style-type: none"> - Konkreettiset teot ympäristön hyväksi

		<ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään ympäristötietoutta ja oppia yhdistämään se osaksi arjen valintoja. - Kerrataan kierrättämisen tietoja ja taitoja. - Opitaan kustannustietoisuutta. - Perehdytään asumisen ympäristö- ja kustannusvaikutuksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kohtuus-periaate - Harkitut valinnat - Rahankäyttö, säästäminen - Vastuullinen päätöksenteko - Tuotteiden elinkaari - Kierrättäminen - Jätteiden lajittelu - Asumisen kustannukset 	<ul style="list-style-type: none"> - Omien valintojen merkityksen ymmärtäminen itselle, lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle - Menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisten yhteyksien pohtiminen - Valmiuksien antaminen erilaisten toimintatapojen muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi
--	--	---	---	--

Kotitalouden oppimisympäristöt ja työtavat

”Kotitalouden tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.” (OPS 2016, 509–510.)

Kotitalous on oppiaine, joka edistää monella tavalla oppilaiden luovuutta ja vastuullisuutta sekä kotona että koulussa. Kotitaloustunneilla oppilaat ovat aktiivisia käytännön toimijoita, jotka saavat tehdä töitä omin käsin, ja lopulta nauttia itse tehdyistä tuotoksista. Käytännön toiminta erilaisissa vuorovaikutuksellisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä mahdollistaa monipuolisten arjen hallinnan taitojen kehittämisen. Erilaisiin oppimistilanteisiin on mahdollista linkittää oivaltavia arjen perusasioita ja -kysymyksiä kaikilta kotitalouden keskeisiltä sisältöalueilta. Kotitalouden oppisisällöt ja oppimisen muodot ovat arkielämän lailla laajoja ja moninaisia. Kotitalous integroituu luontevasti useisiin peruskoulun oppiaineisiin. Eheyttävällä opetuksella pystytään asioiden laaja-alaisempaan ja kokonaisvaltaisempaan ymmärtämiseen. Tiedon palasten kokoaminen on sekä osa tutkivaa työtettä että opitun tiedon soveltamista. Kokonaisuksien hahmottaminen edellyttää tavoitteiden rajaamista, aikaa ja tukea. Syvälliseen ymmärtämiseen on kiinnitettävä tietoisesti huomiota, jotta opittujen asioiden soveltamisen käytäntöön mahdollistuu.

Kotitaloudessa opitaan sisältöosaamisen ohella sekä yhdessä elämisen että työelämän taitoja, esimerkiksi asennoitumista, suunnittelua, arviointia, yritteliäisyyttä, oma-aloitteisuutta, itseohjautuvuutta, työn loppuun asti viemistä, organisointia sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Osa oppimisesta tapahtuu vertaisopetuksessa. Tietojen ja taitojen oppimisessa korostuu reflektointi sekä yksilö- että ryhmätasolla. Tunneilla harjoitellaan muiden kunnioittamista ja arvostamista sekä erilaisten ihmisten kanssa toimeen tulemistä. Kotitalouden oppitunneilla yhteistyö on kaiken a ja o. Jokaisen oppilaan panos on tärkeä lopputuloksessa. Toisia auttamalla ja tukemalla hankalatkin tehtävät saadaan tehtyä. Kulttuurinen kestävyys alaelementteineen syventää entisestään oppilaiden vastuullisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Rohkaiseva, välittävä ja erehdyksistäkin oppiva työskentelyilmapiiri tukee oppimista.

Kotitalousopetuksen oppimisympäristöillä tarkoitetaan laaja-alaisesti kaikkia niitä tiloja, paikkoja, yhteisöjä ja toimintakäytänteitä, jotka tukevat yksilön ja yhteisön kasvua, arjen hallinnan oppimista ja vuorovaikutusta. Hyvä oppimisympäristö on pedagogisesti monipuolinen ja joustava kokonaisuus, jossa toisiinsa sulautuvat niin fyysinen, psyykinen, sosiaalinen, tekninen, teknologinen, emotionaalinen, pedagoginen, didaktinen, affektiivinen, kulttuurinen kuin kognitiivinenkin ulottuvuus. Oppimisympäristöt muuttuvat jatkuvasti jäsentensä mukana. Kotitalousopetuksen tulee laajentua monipuolista ja erilaista osaamista sekä luovuutta ja tulevaisuuden taitoja huomioiviin ja tukeviin oppimisympäristöihin. Kotitalous on toiminnallinen oppiaine, jossa tieto- ja taitopuoli kietoutuvat käytäntöön. Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja ja -menetelmiä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

”Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt. Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa. Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.” (OPS 2016, 510.)

Oppimisen haasteissa siirrytään tietoja syventäen ja taitoja kasvattaen tutustuvalla portaalla harjoittelun kautta soveltavalle portaalle. Mitä, miksi ja miten -askelmat tukevat oppimisessa ja auttavat oivaltamaan syy-yhteyksiä. Tämän oppimisprosessin aikana vastuu, itsenäisyys ja luovuus lisääntyvät. Tiedon ja kokemusten myötä taito kehittyy toistavasta suorituksesta kehittäväksi työotteeksi. Kotitalouden opiskelussa on ohjauksella iso merkitys. Tämä korostuu etenkin opintojen alkuvaiheessa. Tavoitteena on kehittää oppilas itseohjautuvaksi ja oma-aloitteiseksi toimijaksi. Tällöin opettajan rooli opettamisessa ja ohjaamisessa vähenee. Kotitalouden työskentelyssä voidaan hyödyntää vertaisohjaamista.

Ohjaamisen, eriyttämisen ja tuen tavoitteena on parantaa oppimista ja oppimisen syventymistä. Lisäksi niiden avulla pystytään kohottamaan itsetuntoa ja itseluottamusta. Tässä yhteydessä on olennaista varmistaa oppilaan realistinen kuva itsestä oppijana ja kotitalouden toimijana. Tämän tiedostaminen helpottaa ohjaamisen, eriyttämisen ja tuen muotojen ja menetelmien valintaa tavoitteiden asettamisen ohella. Ohjaamisella, eriyttämisellä ja tuella pyritään myös opetustilanteiden toimivuuteen. Yhteisten pelisääntöjen noudattaminen helpottaa oppimis- ja opetusprosessia.

On muistettava, että oppilaat ovat yksilöitä, joiden lähtökohdat kotitalouden opiskeluun ja osaamisen kehittämiseen ovat erilaiset. Kotitalouden toiminnallinen luonne tuo esille yritteliäisyyden, aktiivisen osallistumisen ja vastuullisen toiminnan yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa. Erilaiset oppimisvaikeudet, sosioemotionaaliset haasteet ja toiminnanohjauksen ongelmat voivat vaikeuttaa kotitalouden oppimisprosessien etenemistä. Näiden havaitseminen ja huomioiminen kuin myös heterogeenisten ryhmien ja oppilaiden tietotaitotason vaihtelevuuden tiedostaminen vaativat joustavaa ja tarvittaessa myös eriyttävää opetuksellista ja ohjeuksellista lähestymistapaa. Yhteisöllinen toiminta tarjoaa mahdollisuuden erilaisten töiden ja tehtävien jakamiseen erilaisille oppilaille tasapuolisuutta ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen. Eriyttämisen tarpeesta, siihen johtaneista syistä sekä parannus- ja eriyttämiskeinoista on hyvä keskustella oppilaan kanssa. Tarvittaessa oppilas voidaan eriyttää määrääjäksi muihin tehtäviin tai erityisopetukseen. Eriyttämiskäytännössä tehdään tarvittaessa yhteistyötä huoltajien kanssa.

Kulttuurinen kestävyys alaelementteineen syventää entisestään oppilaiden vastuullisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Erilaiset kulttuuritaustat rikastuttavat oppimista. Monikielisten oppilaiden tarvetta tukeen ja painotettuun ohjaukseen tulee tarkastella oppilaskohtaisesti. Näissä tilanteissa on mahdollisuus hyödyntää vertaisoppimista ja -ohjausta; eri kulttuureista tulevat oppilaat toimivat omien kulttuureidensa asiantuntijoita ja heidän tietämykselleen on mahdollista antaa tilaa oppimistilanteissa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Opetuksen ta- voite	Sisältöalueet	Opetuksen ta- voitteista johde- tut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 5	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 7	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 8	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoii ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hy-	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita,	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaa-	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, työväli-	Oppilas soveltaa kestäväen elämätavan tietoja ja taitoja käyttäes-	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tu-

vinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa		materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävästi elämäntapaa edistävästi.		leja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.	neitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.	sään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.	keviä raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erilisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoii ajankäyttöään.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toiminta-ympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoitukseenmukaisesti.	
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntele-	Kuuntelu, keskustelu ja argumen-	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai	Oppilas osallistuu keskuste-	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja	Oppilas on aktiivinen keskuste-

kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa		lemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.	tointi yhteisessä suunnittelussa	kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	luun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa	ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	luissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisessa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	Arjen rakentumisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas kuvailee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisen kotikulttuurien ajankäyttöä.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.

						jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavainen kohtelu ja tapakulttuurin mukainen käytännön toiminta opitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa tapakulttuuria noudattaen.	oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							
T10 kannustaa oppilasta hankimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotita-	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttöä eri toiminnissa.

loutta ja lähiympäristöä		mukaisesti.					
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojen ja taitojen sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojen ja taitojen. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojen ja taitojen. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuden osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahan käyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestäväen ja vastuullisen elämäntavan ja kulluttamisen kannalta.

Kotitaloudessa arviointi kohdistuu käytännön toimintataitoihin, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoihin sekä tiedonhallintataitoihin. Arvioinnissa painottuu toiminnallisuus, yritteliäisyys, vastuullisuus ja tavoitteellisuus. Arviointi pohjautuu jatkuvaan näyttöön; oppilaan suunnittelu-, toiminta- ja arviointitaitoihin. Jatkuvan näytön ohella arvioinnissa käytetään tarvittaessa erilaisia arviointiin kohdennettuja yksilö- ja ryhmätehtäviä, kirjallisia, suullisia tai toiminnallisia testejä, käytännön osaamista mittaavia taitokokeita, käytännön kotitehtäviä ja vapaaehtoisia harrastuneisuustehtäviä. Arviointivälineinä on mahdollista hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa sekä laajenevaa oppimisteknologiaa. Arviointi on luonteeltaan monimuotoista, jatkuvaa, säännöllistä, ohjaavaa ja kannustavaa. Kotitalousoppiaineen luonne mahdollistaa moniaistillisten arviointimenetelmien käytön.

Opettajan palautteen ohella merkityksellisiä ovat sekä itsearviointi, vertaisarviointi että ryhmäarviointi. Itsearvioinnilla on merkittävä osa oppilaan oppimisen prosessissa, ja sen merkitys korostuu entisestään oppilaan ”tavoite-toiminta-arviointi” -periaatetta noudatettaessa. Opetuksessa vahvistetaan oppilaan taitoja arvioida omaa toimintaansa itse asetettujen tavoitteiden pohjalta. Oman oppimispolun dokumentointi mahdollistaa syvällisemmän oppimisen ja ajattelun reflektoinnin, jota on mahdollista hyödyntää sekä oppimisprosessin arvioinnissa että kurssiarvioinnissa. Oppimisen ymmärtämisen kannalta on tärkeä arvioida myös ilmiöpohjaisia, laaja-alaisia ja monialaisia oppimiskonaisuuksia.

Kurssin alussa oppilaiden toiveiden ja odotusten kartoittaminen osallistaa oppilaat opetuksen suunnitteluun. Opetuksen valtakunnallisista tavoitteista, keskeisistä sisältöalueilta ja oppilaiden toiveista muodostuvien reunaehtojen myötä oppilaat pystyvät asettamaan itselleen oppimistavoitteita. Oppilaiden ottaminen mukaan opetus- ja oppimisprosessiin alusta lähtien sitouttaa oppilasta kokonaisvaltaisemmin toimintaan ja työskentelyyn. Kotitalouden opintojen alussa oppilaille ja heidän huoltajilleen tiedotetaan kotitalousopetuksen tavoitteet, arviointiperusteet ja päättöarvioinnin kriteerit. Kotitalouden päättöarvosana muodostuu kotitalouden yhteisten opintojen päättövaiheessa osoitetusta kumuloituvasta osaamisesta. Kotitalouden päättöarvioinnin valtakunnalliset kriteerit on esitelty kotitalouden tavoite- ja sisältötaulukon yhteydessä. Kaikille yhteinen kotitalous arvioidaan numeerisesti. Opintojen aikana on mahdollista käyttää suullista palautetta ja sanallista arviointia. Näiden avulla ohjataan oppimisprosessia kohdennetusti oppimistavoitteisiin nähden. Sanallinen arviointi ja suullinen palaute havainnollistavat yksityiskohtaisemmin oppimisen edistymistä.

Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden oppimistavoitteiden asettelussa ja arviointimenetelmien käytössä toimitaan joustavasti siten, että palautteella ja arvioinnilla kannustetaan ja tuetaan oppilaan realistisen kuvan ja käsityksen muodostumista omista kotitalouden tiedoista ja taidoista sekä niiden kehittymisestä. Jos oppilaalla on yksilöllistetty oppimissuunnitelma kotitaloudessa, suunnitellaan arvioinnin tavoitteet, menetelmät ja toteutus yksilöllisesti.